

НАЩАДКИ УКРАЇНСЬКОГО ГЕТЬМАНА

Встає хмара з-за лиману,
А друга з поля,
Зажурилась Україна –
Така її доля!
Зажурилась, заплакала
Як мала дитина.
Ніхто її не рятує...
Козачество гине...

(Тарас Шевченко. «Тарасова ніч»)

ЗНАХІДКА ІЗ ГУБЕРНСЬКИХ ВІДОМОСТЕЙ

Листаючи в архіві аж посірілі від часу підшивки «Черниговских губернских ведомостей» більш ніж 120-літньої давності в надії віднайти там щось небувале з минулого своєї малої батьківщини, натрапив на ось ці рядки, що не могли не заінтригувати:

«На південно-західному боці Данини Ніжинського повіту, серед цвинтаря вивищується великий курган, усяяний наполовину струхлявленими хрестами. На цьому кургані великий дубовий хрест осіняє свіжу могилу потомка знаменитого Гетьмана Малоросійського Тараса Трясила – відставного корнета Івана Андрійовича Тарасевича, що прожив до ста десяти років і під мирною стріхою родини своєї тихо, спокійно закрив очі на віки.»

Враз натягнулася від раптового спомину струна дитячої пам'яті й блискавкою засвітила перед очима картинку

свята Великодня на данинському цвинтарі початку 60-х років минулого століття. Церкву в селі вже закрили, але паски пекти колгоспникам ще не заборонили. Влада дозволила запрошеному селянами із сусідньої Шатури бачущі освятити паски прямо тут, біля могил предків.

Мати покриває щойно покроплений кошик рушником і веде мене, малого, за руку до баби, аби передати їй дві крашанки. Обережно сходимо вузькою й крутою стежкою на саму гору, яку ніби хтось спеціально насипав посеред цвинтаря, – там, з-поміж багатьох інших, спочиває від воєнних літ бабуся Устина. Поряд з її могилою і стояв отой хрест. Величезним і строгим здався він тоді. Аж страшно зробилося.

Пам'ятаю, що відповіла мати, коли запитав, хто там лежить. «Від батька чула, що якийсь дуже важний чин. Всі його родичі за Україну стояли, і війною проти Москви виступали». Казала це притишено, озираючись, аби ніхто не почув...

За продовження недоказаної матір'ю історії похованого в селі родича загадкового козацького начальника, якого в селі боялися згадувати, бо ж проти самої Московщини виступав, взявся лиш тепер. Запізнілою спонукою до розшуку архівних та джерельних матеріалів із цієї теми і стала ота публікація з давно вже не існуючої чернігівської газети, підписана тодішнім священником Данинського Свято-Троїцького храму Петром Огієвським. Отець Петро написав той текст на основі своєї поминальної проповіді перед данинцями 6 квітня 1853 року – через три місяці, як «запечатав» гріб свого незвичайного прихожанина Івана Андрійовича Тарасевича.

ЯК СИНИ ТАРАСА ТРЯСИЛА ТАРАСЕВИЧАМИ СТАЛИ

Здійснені історичні розвідки привели до несподіваного відкриття: похований у Данині в середині XIX століття

110-літній старець – праправнук славного українського гетьмана Тараса Трясила.

Тарас Трясило, який до приходу на Запорозьку Січ мав прізвище Федорович, прославився ще замолоду під час неодноразових походів керованих ним козацьких чайок на Чорне море. Було то ще за період гетьманування Петра Сагайдачного й Богдана Хмельницького. І прізвище Трясило набув згодом на Січі передусім за те, що так сильно щоразу тряс оттоманських завойовників України, що слава про нього незабаром розійшлася світом. Гетьманом його обрали нереєстрові козаки в 1629 році. Після загибелі в бою з турками гетьмана Михайла Дорошенка Тарас Трясило очолив козацьке військо і, провівши його з перемогами по всьому Кримському півострову, знову повернувся на Січ героєм.

Гетьман Тарас Трясило мав чотирьох синів-козаків – Йосипа, Василя, Федора і Марка. І жоден із них не осоромив батькового імені – всі залишили по собі високий чин лицарства та звитяжні подвиги в кривавих козацьких битвах із чужинськими поневолювачами, які зусібіч сунули на українську землю.

Щоправда, була в тих подвигах одна різниця: батько захищав Україну від поневолення із Заходу, від Польщі, а сини – зі сходу, від Росії. Тарас Трясило увійшов в історію передусім за розгром 25 травня 1630 року під Переяславом переважаючого в силі польського війська коронного гетьмана С. Конецьпольського. То була справді блискуча перемога, в результаті якої польське військо зазнало повного краху, а сама Польща змушена була просити українців про перемир'я й пішла на значні поступки вимогам козаків. Цей подвиг так переконливо оспівав невідомий автор «Історії Русів», що, будучи під сильним враженням від того переказу, Тарас Шевченко написав свою відому поему «Тарасова ніч».

Тараса Трясила віддавна шанує український народ, оспівуючи подвиги гетьмана поряд із подвигами Северина Наливайка, Павла Павлюка. От хоча б у цій пісні:

*Пам'ятник Українському гетьману Тарасу Трясило
в Переяславі-Хмельницькому*

*Наливайко і Павлюк
Та Тарас Трясило
Із могили кличуть нас
На святее діло.*

Четверо ж синів гетьмана уславили себе в ту пору, коли разом із поляками виганяли із північно-східних українських рубежів московських займанців.

Начуваний про хоробрість та військову вправність братів-українців, польський король Владислав IV, під протекторатом якого була на той час і Лівобережна Україна, видає 9 вересня 1647 року спеціальну грамоту, за якою всі